

Sygn.akt III AUa 48/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Bożena Szponar - Jarocka

Teresa Suchcicka

Protokolant: Patrycja Śledziwska

po rozpoznaniu na rozprawie 27 maja 2021 r. w B.

sprawy z odwołania (...) Spółka Akcyjna w B.

przy udziale zainteresowanych: M. T. , (...) SERWIS Spółka Akcyjna w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) Spółka Akcyjna w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 20 listopada 2020 r. sygn. akt V U 1026/20

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od (...) Spółka Akcyjna w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.**

Bożena Szponar – Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 48/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 17 lipca 2020 r. stwierdził podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne M. T. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) S.A. – za okres od stycznia 2015 r. do maja 2017 r.

Uzasadniając przedmiotowe rozstrzygnięcie organ rentowy wskazał, że w trakcie kontroli u płatnika składek (...) sp. z o.o. ustalono, że przedmiotowa spółka zgłosiła do ubezpieczenia zdrowotnego osoby, z którymi zawierała umowy zlecenia, w ramach których ubezpieczeni wykonywali pracę na rzecz pracodawcy, z którym w tym samym czasie pozostawali w stosunku pracy tj. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w B.. Wobec tego przychód uzyskany z tytułu realizacji

zadań zleconych przez (...) sp. z o.o., powinien być uwzględniony w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy. W układzie pracownik-pracodawca czynności wykonywane w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. były bowiem nadal obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy, za wykonywanie których wynagrodzenie należało się od pracodawcy tj. (...) S.A. W konsekwencji, zdaniem organu rentowego osoby, z którymi zawarto w taki sposób umowy nie podlegają ubezpieczeniom w (...) sp. z o.o., tylko powinny być zgłoszone do ubezpieczeń przez (...) S.A., a przychód uzyskany z obydwu umów tj. umowy zlecenia i umowy o pracę powinien być zsumowany jako podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz zadeklarowany przez płatnika składek (...) S.A.

Powyzsza decyzja została w całości zaskarżona przez płatnika składek spółkę (...) S.A., który wniósł o jej uchylenie. Odwołujący wskazał, że twierdzenie, iż beneficjentem rzeczywistym zawartych umów zlecenia jest (...) S.A., jest błędne. Przede wszystkim zdaniem skarżącego organ rentowy błędnie ustalił, iż ubezpieczona M. T. w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. i na podstawie tej umowy wykonywała pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. (...) S.A. Tymczasem to zleceniodawca - (...) sp. z o.o. czerpał wyłączną korzyść z pracy ubezpieczonej, a korzyścią tą był zysk.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 20 listopada 2020 r. oddalił odwołanie oraz zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji wskazał, iż poza jakimkolwiek sporem pozostawało to, że w dniu 7 stycznia 2015 r. spółka (...) S.A. zawarła ze spółką (...) sp. z o.o. w K. - na czas nieokreślony - umowę, której przedmiotem było świadczenie usług przez (...) sp. z o.o. m.in. w zakresie obsługi finansowo-księgowej, prawnej, administracyjnej, teleinformatycznej, kadrowo-płacowej w tym outsourcing pracowniczy.

Sąd ustalił, że w ramach zawartej umowy spółka (...) sp. z o.o. zawierała z pracownikami spółki (...) S.A. umowy cywilnoprawne i z tego tytułu zgłaszała ich do ubezpieczenia zdrowotnego. Jednocześnie (w okresie wykonywania umów zlecenia) osoby te były w spółce (...) S.A. zgłoszone do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, jako pracownicy. Ubezpieczona M. T. została zatrudniona w spółce (...) S.A. na podstawie umowy o pracę na czas określony z dnia 30 września 2011 r. na stanowisku zastępcy kierownika apteki. Kolejnymi umowami: z dnia 30 kwietnia 2012 r. zawarto umowę do 30 kwietnia 2015 r. i z dnia 27 kwietnia 2015 r. została zatrudniana na czas nieokreślony od 1 maja 2015 r. Z tytułu zatrudnienia w charakterze pracownika w spółce (...) S.A. ubezpieczona podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Spółka (...) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży detalicznej wyrobów farmaceutycznych prowadzoną w wyspecjalizowanych sklepach (przeważający przedmiot działalności spółki zgodnie z (...)) w tym w aptecce w M., gdzie swoje obowiązki pracownicze wykonywała ubezpieczona. Jednocześnie w okresach od stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. (...) sp. z o.o. (która prowadzi działalność gospodarczą związaną z udostępnianiem pracowników) zatrudniała M. T. na podstawie umów zlecenia, których przedmiotem było pełnienie dyżurów nocnych i w święta. Z tytułu zawartych umów spółka (...) sp. z o.o. zgłosiła ubezpieczoną do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Decyzją z dnia 17 lipca 2020 r. organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne M. T. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) S.A. – za okres od stycznia 2015 r. do maja 2017 r. w kwotach wskazanych w decyzji. Przedmiotowe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że (...) sp. z o.o. zgłosiła do ubezpieczenia zdrowotnego osoby, z którymi zawierała umowy zlecenia, w ramach których ubezpieczeni wykonywali pracę na rzecz pracodawcy, z którym w tym samym czasie pozostawali w stosunku pracy tj. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w B.. Wobec tego organ uznał, że przychód uzyskany z tytułu realizacji zadań zleconych przez (...) sp. z o.o., w ramach umów zlecenia powinien być uwzględniony w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zaskarżonej decyzji zasadnie przyjął, że (...) S.A. za sporny okres jest wyłącznie płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i

wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne zarówno z tytułu umowy zlecenia zawartej między ubezpieczoną i spółką (...) sp. z o.o., jak również z tytułu umowy o pracę, co uzasadniało uwzględnienie przychodu z realizacji umów zlecenia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy.

Sąd I instancji wskazał następnie, że zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby fizyczne, które na terenie Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Artykuł 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 wymienionej ustawy stanowią natomiast, iż osoby takie podlegają również ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu. Definicja pracownika w prawie ubezpieczeń społecznych zawarta w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest definicją szerszą, niż pojęcie pracownika obowiązujące na gruncie prawa pracy. Zgodnie z przytoczonym przepisem ustawy za pracownika uważa się nie tylko osobę pozostającą w stosunku pracy (o tym mówi art. 8 ust. 1), ale również osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, w którym pozostaje w stosunku pracy. Ustawodawca wprowadził zatem regułę, iż umowa zlecenia zawarta z własnym pracownikiem podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu tak jak umowa o pracę. Natomiast jeśli została ona zawarta nie z własnym pracodawcą, ale w ramach takiej umowy praca w rzeczywistości jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym osoba wykonująca umowę zlecenia pozostaje w stosunku pracy, należy odprowadzać od niej składki na ubezpieczenia na takich samych zasadach jak w przypadku umowy o pracę.

Powyższy przepis w ocenie Sądu akcentuje, że status pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wyznacza w istocie nie tylko podstawa nawiązania więzi prawnej między pracownikiem, a pracodawcą, ale również fakt świadczenia pracy, czyli rzeczywistego wykonywania obowiązków pracowniczych.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło lub zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. W orzeczeniach Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy, w tym na wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Praca wykonywana na rzecz pracodawcy to praca, której rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi prawnej łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj wykonywanych przez pracownika czynności wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią, wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią ze środków pozyskanych od pracodawcy na podstawie umowy łączącej pracodawcę z osobą trzecią. Z punktu widzenia przepływów finansowych, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności, a osoba trzecia, wywiązując się z przyjętego zobowiązania, zatrudnia pracowników pracodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2017 r., II UK 693/15).

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że sama treść umów zlecenia zawartych pomiędzy ubezpieczoną, a (...) sp. z o.o. wskazuje, że ich przedmiotem było wykonywanie dyżurów nocnych i świątecznych w aptece. Natomiast na okoliczność ustalenia jakie były dokładnie wykonywane przez ubezpieczoną czynności czy też ustalenia tego kto w rzeczywistości korzystał z rezultatów jej pracy, Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe, którego wyniki nie pozostawiają wątpliwości, iż czynności wykonywane przez ubezpieczoną na podstawie umowy cywilnoprawnej były w rzeczywistości pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy, tj. (...) S.A. Jak wynika z wyjaśnień M. T. złożonych w toku niniejszego postępowania przedmiotem umowy zlecenia była obsługa apteki w godzinach nocnych i w święta. W ramach umowy zlecenia ubezpieczona pełniła dyżury nocne, a także świąteczne, jeżeli akurat apteka pełniła taki dyżur. Natomiast w ramach umowy o pracę pracowała w tej samej aptece od poniedziałku do piątku, czasem także w soboty. W dni powszednie pracowała po 8 godzin dziennie. Dyżury nocne i świąteczne były ustalane poza normalnymi

godzinami pracy, ale w tej samej aptece. Ubezpieczona wskazała, że obsługiwała pacjentów, gdy przychodzili. Towary, które dystrybuowała w czasie dyżuru to, były towary będące na stanie apteki (...). Za dyżury otrzymywała wynagrodzenie. Jak wskazała było to dodatkowe wynagrodzenie. Dni dyżurów ustalało Starostwo Powiatowe. Z zeznań ubezpieczonej wynikało także, że praca na dyżurach była ściśle powiązana z pracą w aptece w ramach stosunku pracy. Ubezpieczona twierdziła, że musiała pracować, nie mogła odmówić (k. 57-58 akt sprawy).

W ocenie Sądu Okręgowego zeznania ubezpieczonej nie pozostawiają wątpliwości, iż czynności wykonywane w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. były w rzeczywistości pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy (...) S.A. - świadczy o tym przede wszystkim fakt, iż były wykonywane w aptece spółki (...), w której na co dzień ubezpieczona pełniła swoje obowiązki pracownicze. Nie sposób też nie zauważyć, że czynności wykonywane w ramach realizacji umów zlecenia w spółce (...) pokrywały się z obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy w spółce (...). Istotne znaczenie ma tu również powiązanie obu spółek umową o współpracy, jak też istnienie powiązań kapitałowych i osobowych między spółkami, co wynika z wypisów z KRS. Dlatego też w ocenie Sądu to właśnie spółka (...) S.A. uzyskiwała korzyści z wykonywania tych umów. Nie może tego zmienić istnienie ogniwa pośredniego w postaci umowy zlecenia czy też fakt, że (...) sp. z o.o. wypłacał wynagrodzenie za pracę wykonywaną w czasie dyżurów nocnych i świątecznych. W związku z tym, że ubezpieczona w ramach wiążącej ją ze zleceniodawcą umowy cywilnoprawnej świadczyła w rzeczywistości usługi na rzecz swego pracodawcy, należało ją traktować jako pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tym samym zasadnie przychód uzyskany z tytułu realizacji zadań zleconych w ramach umowy zawartej z (...) sp. z o.o., został uwzględniony w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał również, że z regulacją art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych koresponduje unormowanie zawarte w art. 18 ust. 1a i w art. 20 ust. 1 tej ustawy, dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. W sytuacjach, do których odwołuje się art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, a zatem konsekwentnie w art. 18 ust. 1a i następnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

Sąd I instancji zauważył ponadto, że w przypadku pracowników, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym także ubezpieczonej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. W odniesieniu do tej kategorii ubezpieczonych (pracowników) płatnikiem składek jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy (art. 18 ust. 1a ww. ustawy). Pracodawca ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zatem zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika powinny bowiem obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy. Ugruntowane stanowisko w tej kwestii zostało zaprezentowane w wyrokach Sądu Najwyższego: z 14.01.2010 r. I UK 252/09, z 22.02.2010 r., I UK 259/09 i z 18.10.2011 r., III UK 22/11 oraz w postanowieniu SN z 26.01.2012 r., III UK 64/11.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.)

Apelację od powyższego wyroku wniósł płatnik składek (...) zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie art. 233 w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przeprowadzenie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i uznanie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala przyjąć, iż to płatnik

składek był beneficjentem zawartej pomiędzy (...) sp. z o.o., a ubezpieczoną umowy zlecenia, a w efekcie, że podstawą wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne stanowi suma wynagrodzeń wypłaconych przez płatnika (z tytułu umowy o pracę) i (...) sp. z o.o. (z tytułu umowy zlecenia).

Na podstawie powyższych zarzutów płatnik składek wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz zasądzenie na rzecz płatnika kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, w granicach swobodnej oceny dowodów, o której stanowi art. 233 § 1 k.p.c. i wyprowadził z nich należyte uzasadnione wnioski, jak również nie naruszył norm prawa materialnego. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości poczynione ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne, nie widząc konieczności ich ponownego przytaczania. Sąd II instancji w pełni podziela również dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę prawną.

Przypomnieć jedynie należy, iż z bezspornych ustaleń faktycznych wynikało, iż ubezpieczona M. T. była zatrudniona w (...) S. A. na podstawie umowy o pracę na czas określony z dnia 30 września 2011 r. na stanowisku zastępcy kierownika apteki należącej do pracodawcy. Kolejnymi umowami: z dnia 30 kwietnia 2012 r. zawarto umowę do 30 kwietnia 2015 r. i z dnia 27 kwietnia 2015 r. została zatrudniana na czas nieokreślony od 1 maja 2015 r. Z tytułu zatrudnienia w charakterze pracownika w spółce (...) S.A. ubezpieczona podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Poza sporem jest również fakt, że jednocześnie w okresach od 2015 r. do 2017 r. (...) sp. z o.o. (która prowadzi działalność gospodarczą związaną z udostępnianiem pracowników) zatrudniała M. T. na podstawie umów zlecenia, których przedmiotem było pełnienie dyżurów nocnych i w święta. Z tytułu umów zlecenia została zgłoszona do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego przez (...) sp. z o.o.

Rozstrzygnięcie sprawy wymagało dokonania oceny, czy do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w okresach szczegółowo wymienionych w zaskarżonej decyzji zastosowanie ma art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska powszechnie przyjętego w judykaturze, a wyrażonego także w orzeczeniu Sądu Okręgowego, że art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza dla celów ubezpieczenia społecznego pojęcie pracownika poza zakres wynikający z odpowiednich przepisów prawa pracy (art. 2 i art. 22 k.p.). Art. 8 ust. 2a tej ustawy nie dotyczy tylko i wyłącznie dodatkowych umów cywilnych zawartych przez pracodawcę z własnym pracownikiem, ale także sytuacji, w której w ramach takiej umowy zawartej z osobą trzecią wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przepis art. 8 ust. 2a ustawy musi być zatem, ze względu na cel założony przez ustawodawcę, interpretowany łącznie, ponieważ w przeciwnym razie można wyłączyć pierwszą regulację przez zatrudnianie do pracy na rzecz pracodawcy przez podmioty trzecie. Celem wskazanej regulacji jest zapobieganie zmniejszaniu przez pracodawców swoich obciążeń na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wprowadzenie do systemu prawnego art. 8 ust. 2a ustawy było reakcją na rozszerzające się zjawisko zawierania przez pracodawców ze swoimi pracownikami dodatkowych umów cywilnoprawnych, w których obowiązki pracownika w istocie nie różnią się treścią od tych, które wykonują oni w ramach stosunku pracy. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest częściowa utrata przez takich pracowników uprawnień gwarantowanych im przepisami prawa pracy. Brak reakcji ustawodawcy mógłby także spowodować istotne zmniejszenie się środków wpływających do systemu ubezpieczeń społecznych z tytułu składek.

W uchwale z 2 września 2009 r. (II UZP 6/09, OSNP Nr 3-4/2010, poz. 46), Sąd Najwyższy stwierdził, że pracodawca którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że w ukształtowanym - na gruncie tego przepisu - orzecznictwie przyjmuje się, że przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że pracownik - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Jak wcześniej wspomniano, celem takiej regulacji było ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów. Dlatego podzielić należy pogląd, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zawartej z nim lub z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. szersze wywody w tym zakresie uchwała SN z 2 września 2009r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok SN z 11 maja 2012r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyrok SN z 14 stycznia 2010r., I UK 252/09, LEX nr 577824; wyrok SN z 2 lutego 2010r., I UK 259/09, LEX nr 585727, wyrok SN z 18 października 2011r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266, wyrok SN z 3 kwietnia 2014r. II UK 399/13). W orzecznictwie przyjmuje się również, że zatrudnianie pracowników poza normalnym czasem pracy na podstawie umów cywilnoprawnych przy pracach tego samego rodzaju co objęte stosunkiem pracy, stanowi obejście przepisów o czasie pracy w godzinach nadliczbowych oraz przepisów dotyczących składek na ubezpieczenie społeczne (wyrok SN z 30.06.2006r., II UKN 523/99, OSNP 2002/1/22). Włączenie w tę konstrukcję prawną dodatkowego podmiotu, jako formalnego kontrahenta pracownika nie powinno mieć większego znaczenia, skoro beneficjentem pracy pozostaje ten sam pracodawca, kosztem pracy pracownika.

Zgodnie z aprobowanym przez Sąd Apelacyjny poglądem orzecznictwa, praca wykonywana na rzecz swojego pracodawcy to praca, którego rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj czynności wykonywanych przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczona w ramach zawartych z (...) sp. z o.o. umów zlecenia obsługiwała aptekę w M., w godzinach nocnych i w święta, co w rzeczywistości polegało na sprzedaży leków, należących do (...) S.A. W ramach umów zlecenia wykonywała te same czynności, które wchodziły w jej zakres obowiązków w ramach stosunku pracy, czyli sprzedaż leków. Wykonując te czynności ubezpieczona korzystała ze sprzętu swojego pracodawcy. Czynności w ramach umów zlecenia wykonywała podczas dyżurów nocnych i świątecznych. Praca ubezpieczonej w ramach umów zlecenia była wykonywana w tej samej aptece, w której świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę od poniedziałku do piątku, czasem także w soboty. W dni powszednie pracowała po 8 godzin dziennie. Dyżury nocne i świąteczne były ustalane poza normalnymi godzinami pracy, ale w tej samej aptece.

Wbrew twierdzeniom apelacji, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego w pełni uprawnione jest przyjęcie, że beneficjentem pracy wykonywanej przez ubezpieczoną w ramach zawartych z (...) sp. z o.o. umów zlecenia był jej pracodawca (...) S.A. To pracodawca ubezpieczonej korzystał z rezultatów jej pracy i uzyskiwał w związku z tym korzyści finansowe. Czynności zlecone umowami zlecenia były takie same jak obowiązki wynikające ze stosunku pracy. Ubezpieczona sprzedawała towar odwołującej spółki, korzystając z tych samych narzędzi i sprzętu, co przy

wykonywaniu czynności pracowniczych. Istotny jest również fakt, że ubezpieczona wykonywała czynności wynikające z umowy zlecenia w tej samej aptece spółki (...), gdzie świadczył obowiązki pracownicze realizowane na podstawie umowy o pracę.

Odnosząc się do twierdzeń apelującego, podnieść należy, że bez istotnego znaczenia w sprawie pozostaje fakt, iż formalnie wynagrodzenie ubezpieczonej za pracę wykonaną poza normalnymi godzinami pracy było wypłacane przez (...) sp. z o.o. Podobnie drugorzędne znaczenie w kontekście dyspozycji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma okoliczność, iż (...) sp. z o.o. jest odrębnym podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą na własny rachunek i posiadającym własną księgowość i własne numery KRS, REGON i NIP. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na umowę współpracy łączącą odwołującą spółką z (...) sp. z o.o. oraz wzajemne powiązania kapitałowo-osobowe między tymi spółkami. Ponadto nie można pominąć, że decydujące znaczenie przy kwalifikacji normy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma ustalenie, czy pracodawca faktycznie uzyskał korzyść z pracy swojego pracownika, który świadczył pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem trzecim. W ocenie Sądu Apelacyjnego, okoliczności sprawy jednoznacznie potwierdzają, że to pracodawca ubezpieczonej - (...) S. A. korzystał z rezultatów jego pracy świadczonej na podstawie przedmiotowych umów zlecenia.

W aspekcie regulacji art. 8 ust 2a ustawy systemowej - rację ma zatem Sąd I instancji, że czynności wykonywane przez M. T., w ramach zawartej z (...) sp. z o.o. umowy w istocie wykonywane były na rzecz (...) S.A., która w spornym okresie była pracodawcą ubezpieczonej. Tym samym niewątpliwie zastosowanie znajduje wspomniany wyżej art. 8 ust. 2a, a odwołująca się Spółka jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne z tytułu umów zlecenia zawartych między ubezpieczoną i (...) sp. z o.o. Podstawą wymiaru składek w takiej sytuacji jest suma przychodu osiągniętego przez pracownika zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i umowy zlecenia (art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił na mocy art. 385 k.p.c. apelację co do oddalenia odwołania.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, celowym jest zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c., który stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

W ocenie Sądu Apelacyjnego szczególnie uzasadniony wypadek to przede wszystkim fakt wydania wielu decyzji (ponad 100) dotyczących ustalenia podstawy wymiaru składki w odniesieniu do poszczególnych pracowników (...). Zaskarżone przez (...) decyzje zostały wydane w oparciu o ten sam stan faktyczny. Okoliczność ta powoduje, że nakład pracy pełnomocnika organu rentowego nie przekłada się na ilość spraw. Z drugiej zaś strony wydanie wielu decyzji dotyczących jednego płatnika i wielu ubezpieczonych jest zabiegiem technicznym i nie może skutkować zwielokrotnieniem kosztów pomocy prawnej obliczonych przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sprawy, zwłaszcza, że stan prawny i faktyczny w poszczególnych sprawach jest w istocie identyczny.

Z tych względów na mocy art. 102 k.p.c. w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 15 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach zastępstwa procesowego organu rentowego za drugą instancję zasądzając kwotę 240 zł.

Bożena Szponar – Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka